

HET RASTER VZW
BEGELEIDING RONDOM AUTISME

HET RASTER

Jaarverslag 2016

HET RASTER vzw
BEGELEIDING RONDOM AUTISME

Het Raster vzw - hoofdzetel

Boomsesteenweg 510A – 2020 Antwerpen – Tel 03 830 35 89
Website: www.hetraster.be – E-mail: info@hetraster.be
Rekeningnummer: BE57 7350 0361 3135 – BIC: KREDBEBB –
ondernemingsnummer 0476.639.588

Het Raster Antwerpen

Boomsesteenweg 510A – 2020 Antwerpen – Tel 03 830 35 89

Het Raster Halle-Vilvoorde-Brussel

August De Boeckstraat 20 – 1800 Vilvoorde – Tel 02 757 11 18

Het Raster Kempen

Oude Vaartstraat 18 – 2300 Turnhout – Tel 014 75 39 70

Het Raster Leuven

Geldenaaksebaan 277 – 3001 Heverlee – Tel 016 85 09 01

Het Raster wordt erkend en
gesubsidieerd door het Vlaams
Agentschap voor Personen met
een Handicap

VAPH

VLAAMS AGENTSCHAP VOOR
PERSONEN MET EEN HANDICAP

Jaarverslag 2016

Inhoud

- [4 Inleiding](#)
- [6 Vernieuwing van de zorgsector](#)
- [7 Werking in cijfers](#)
- [10 Accenten in de begeleiding](#)
- [12 Projecten in de kijker](#)
  - [12 ImPACT](#)
  - [13 Rasterpraatcafé](#)
  - [14 Grootouderwerking](#)
  - [15 De Stip](#)
  - [16 Ook dit is autisme](#)
  - [16 Op stap met een vrijwilliger](#)
  - [17 FuntASStisch!](#)
  - [17 Psychotherapie autisme](#)
- [18 Werking van de dienst](#)
- [20 Wereld Autisme Dag](#)
- [21 Personeel](#)
- [22 Raster-Informatica-Systeem](#)
- [24 Financiën](#)
- [25 2017 en de verdere toekomst](#)

Inleiding

In 2016 bleef onze absolute prioriteit liggen bij onze kernopdracht, namelijk het aanbieden van kwaliteitsvolle mobiele begeleiding aan cliënten met autisme en hun omgeving.

2016 is ongetwijfeld één van de meest turbulente jaren uit het 15-jarig bestaan van Het Raster. Dat heeft alles te maken met de ingrijpende hervorming van onze sector. Op 1 januari 2017 wordt het systeem van de persoonsvolgende financiering voor alle volwassen personen met een handicap ingevoerd. Hierover lees je meer in het volgende topic, 'Vernieuwing van de zorgsector'.

Met de invoering van deze persoonsvolgende financiering krijgen mensen met een handicap voortaan hun ondersteuningsbudget in eigen handen. Het klassieke systeem van subsidiëring van gehandicaptenvoorzieningen behoort dus vanaf 2017 definitief tot het verleden. Maar ook de ondersteuning zelf van personen met een handicap wordt fundamenteel gewijzigd. Daarenboven ontwikkelde het VAPH in 2016 in samenspraak met de sector een volledig nieuwe applicatie ter registratie van cliëntgegevens met het oog op subsidiëring en beleidsrapportering.

Het Raster heeft al deze ontwikkelingen nauwlettend gevolgd. De toekomst van thuisbegeleiding en van onze dienst stond immers op het spel. Aanvankelijk was het kabinet Vandeurzen van plan om de wetgeving thuisbegeleiding zonder meer te vervangen door een andere wetgeving, namelijk die van de 'Rechtstreeks Toegankelijke Hulp'. Lang zag het er naar uit dat hierbij geen rekening zou worden gehouden met de eigenheid van thuisbegeleiding. Dit zou voor Het Raster zware gevolgen hebben gehad. De werkdruk zou daardoor fel stijgen en we zouden heel wat minder subsidies krijgen. We dreigden zelfs een stuk van onze erkenning te verliezen. Omdat eerder overleg nergens toe leek te leiden, trokken we in de media aan de alarmbel. Kort daarop beloofde de minister dat hij een goede oplossing zou uitwerken voor de thuisbegeleidingsdiensten. Uiteindelijk kwam er die ook. Er wordt wel degelijk bespaard, maar beduidend minder dan wat men aanvankelijk van plan was. We zullen onze werking moeten bijsturen, maar kunnen de kwaliteit van onze dienstverlening wel blijven garanderen.

In 2016 was er geen uitbreidingsbeleid in de sector. Dat is uiteraard jammer want er zijn nog altijd beduidend meer mensen die zich bij Het Raster aanmelden dan we in begeleiding kunnen nemen. Daarenboven gelden nog altijd een aantal beperkende maatregelen waarmee we proberen

zoveel mogelijk mensen te helpen met de middelen die we hebben, en dat binnen een redelijke termijn. Keerzijde daarvan is uiteraard dat cliënten soms moeilijk 'binnenraken', dat ze zich maar heel beperkt opnieuw kunnen aanmelden en dat we begeleidingen zo kort mogelijk houden. Gelukkig weten we dat Het Raster in 2017 opnieuw een fikse uitbreiding van erkenning zal krijgen.

In 2016 ging veel van onze energie naar het beïnvloeden van de ontwikkelingen in de sector. Waar mogelijk droegen we ons steentje bij, waar nodig pasten we ons aan. Dat neemt niet weg dat onze absolute prioriteit bleef liggen bij onze kernopdracht, namelijk het aanbieden van kwaliteitsvolle mobiele begeleiding aan cliënten met autisme en hun omgeving. Onze begeleiders hebben opnieuw honderden gezinnen en cliënten met autisme begeleid. En dat deden ze vol overgave en met al hun kunde. In onze Autitheek mochten we opnieuw een groeiend aantal bezoekers welkom heten en we ondersteunden tal van organisaties in het omgaan met mensen met autisme. Ook in onze vrijwilligerswerking bleven onze medewerkers fantastisch werk leveren. Daarnaast gingen er ook in 2016 alweer heel wat nieuwe projecten van start.

We noemen er enkele op: we bouwden in onze verschillende afdelingen 'IMPACT' uit, een trainingsprogramma voor ouders van jonge kinderen met autisme, we richtten het Rasterpraatcafé op, we startten met een grootouderwerking, we bieden voortaan psychotherapie autisme aan, we maakten een belevingsfilm autisme en we hielden opnieuw een zeer gesmaakte autismeweek. We versterkten ook ons engagement in 'De Stip', een vernieuwend intersectoraal initiatief voor jongvolwassenen met autisme, we werkten een systeem van coaching voor begeleiders uit en ook een methodiek om bijzondere deskundigheid uit te wisselen tussen de begeleiders. Teveel om op te noemen, maar je leest er alles over in dit jaarverslag 2016.

Op de volgende bladzijden vind je een beschrijving van onze werking in 2016, van de essentiële cijfergegevens en van de belangrijkste verwezenlijkingen van het afgelopen jaar.

Erik Buelens
directeur

Vernieuwing van de zorgsector

De manier waarop onze samenleving omgaat met personen met een beperking is voortdurend in beweging. Het laatste decennium zijn we mensen met een handicap meer en meer gaan bekijken als volwaardige burgers. We vinden het vandaag niet meer dan normaal dat ze gelijke kansen krijgen op participatie en inclusie. Uiteraard moet een persoon met een beperking zijn eigen leven kunnen inrichten zoals hij dat zelf wil. Natuurlijk moet hij dan ook zelf kunnen beslissen over de inzet van zijn ondersteuningsmiddelen. Het is de maatschappij die zich moet aanpassen aan mensen met een beperking en niet omgekeerd.

Al klinkt dat allemaal heel vanzelfsprekend, toch is dit wel degelijk een breuk met het recente verleden. De organisatie van de zorg, de wetgeving en de financiering van de sector zijn tot op vandaag hoegenaamd niet op deze nieuwe visie op handicap afgestemd. En precies daarom is in Vlaanderen een ambitieuze zorgvernieuwing ingezet. De oude wetgeving wordt niet hier en daar aangepast maar wordt van nul af aan herschreven. Bovendien wordt het globale financieringssysteem van de sector helemaal opnieuw uitgedacht.

Een belangrijk element in de zorgvernieuwing is het onderscheid dat vandaag al wordt gemaakt tussen 'rechtstreeks' en 'niet-rechtstreeks toegankelijke hulp', afgekort als RTH en NRTH. Wie een (vermoeden van) handicap heeft en weinig ondersteuning nodig heeft, kan gebruik maken van RTH. Wie meer nodig heeft, kan een aanvraag doen voor een 'persoonsvolgend budget' (PVB) dat moet worden aangewend voor NRTH.

Voorlopig wordt enkel bij volwassenen met een handicap gewerkt met persoonsvolgende budgetten. Maar ook voor minderjarigen wordt het systeem van de persoonsvolgende financiering volop voorbereid. Daar wordt het vermoedelijk in 2019 ingevoerd. Er dient echter nog heel wat werk te worden verricht en ongetwijfeld zal eerst nog een moeilijke afstemmingsdebat met de andere sectoren van de integrale jeugdhulp moeten worden gevoerd.

Vanaf 2016 wordt ook het 'basisondersteuningsbudget' (BOB) gefaseerd ingevoerd, zowel voor minderjarigen als voor meerderjarigen. Dit is een bedrag van € 300 per maand waarmee de persoon met een handicap, laagdrempelig en flexibel, ondersteuning kan inkopen. Wie het basisondersteuningsbudget krijgt, kiest volledig zelf waar hij het aan spendeert. Het BOB moet niet worden verantwoord. Het budget kan gecombineerd worden met RTH.

Wat betekent dat nu voor Het Raster? Wel, de meeste van onze cliënten worden nu al rechtstreeks begeleid. Zij zullen dus weinig merken van het nieuwe financieringssysteem. Ook cliënten met een persoonsvolgend budget zullen bij ons begeleiding kunnen krijgen. In 2016 heeft Het Raster zich aan alle nieuwe ontwikkelingen in de sector aangepast. We zijn er helemaal klaar voor om ook in het vernieuwde zorglandschap onze maatschappelijk relevante rol van gespecialiseerde dienst autisme helemaal te blijven waarmaken!

Werking in cijfers

Erkenning en prestaties

Het VAPH erkent Het Raster Antwerpen voor het kalenderjaar 2016 voor 14.134 begeleidingen en Het Raster Brabant voor 7.590 begeleidingen. In totaal dus voor 21.724 begeleidingen. Dit komt overeen met 5.051 personeelspunten voor heel onze dienst. In 2016 realiseert Het Raster Antwerpen 14.585 erkende begeleidingssessies. Het Raster Brabant tekent 8.273 erkende begeleidingen op. Beide afdelingen hebben dus opnieuw meer gerealiseerd dan het erkenningsaantal gesubsidieerd door het Vlaams Agentschap Personen met een Handicap (VAPH). In grafiek 1 zien we de groei van de erkenning en het gepresteerd aantal begeleidingen in onze beide provincies over de jaren heen.

Van alle gepresteerde begeleidingen in 2016 bestaat 85 % uit directe begeleidingen door de begeleider. De verschillende vormen van groepsbegeleiding vormen zowat 14 % van alle begeleidingen en het resterende procent is outreach.

Cliënten in begeleiding

In de loop van 2016 begeleidt Het Raster Antwerpen 1218 cliënten en Het Raster Brabant 611. 76,5 % daarvan zijn jongens en mannen, 23,5 % zijn meisjes en vrouwen. Vroeger lag het percentage mannen altijd nog beduidend hoger. Deze evolutie is te verklaren vanuit een betere herkenning en diagnostiek van autisme bij vrouwen. 22,5 % van onze cliënten heeft een bijkomende handicap.

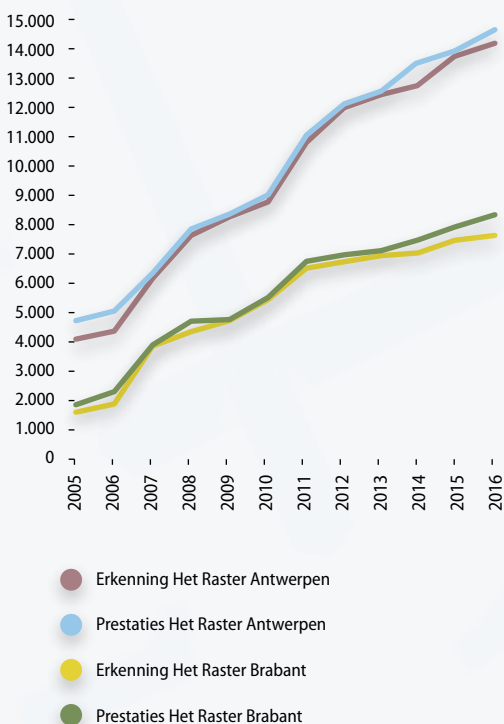
Het aantal cliënten dat wordt begeleid neemt jaar na jaar toe. Dat heeft uiteraard te maken met de groei van onze dienst, maar ook met het feit dat we kortere begeleidingstrajecten aanbieden.

Begeleiding in het thuismilieu

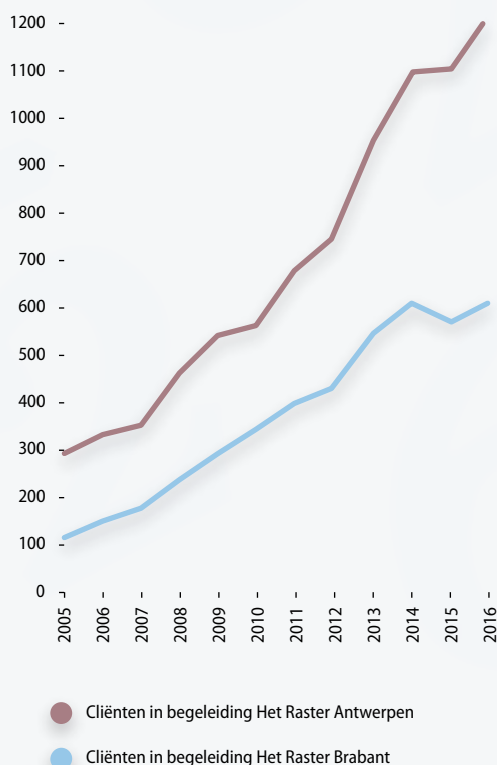
De wetgeving thuisbegeleiding bepaalt dat 65 % van de begeleidingen dient te gebeuren in het thuismilieu. In 2016 presteerde Het Raster maar liefst 86 % van alle begeleidingen bij de cliënt thuis. Daar ligt nog altijd de kracht en de eigenheid van onze werking, ook al hebben we de laatste jaren heel wat andere vormen van praktijkgerichte ondersteuning ontwikkeld.

Grafiek 1: erkenning en prestaties

Grafiek 2: cliënten in begeleiding

In- en uitstroom

In Het Raster Antwerpen noteren we in 2016 in totaal 918 aanmeldingen. Bij 657 cliënten wordt de begeleiding in de loop van 2016 opgestart en bij 588 cliënten wordt deze afgerond. In Het Raster Brabant melden zich in 2016 413 cliënten aan. Bij 305 cliënten gaat de begeleiding van start en bij 316 wordt ze afgerond. Ongeveer 19 % van de cliënten die zich aanmelden zijn ouders van een kind met autisme dat jonger is dan 6 jaar. 43 % van alle aanmeldingen zijn kinderen van 6 tot 13 jaar en 20 % van de aanmeldingen betreft jongeren tussen de 14 en de 20 jaar. 18 % van de aangemelde cliënten is 21 jaar of ouder. Deze cijfers van aanmeldingen, 'opgestarte' en 'afgesloten' cliënten, maken nog maar eens duidelijk dat de vraag naar thuisbegeleiding autisme nog steeds veel groter is dan we met de huidige capaciteit van onze dienst aankunnen. Tot juli 2013 zetten we alle cliënten die zich aanmeldden op een wachtlijst die we dan chronologisch afwerkten. Deze lijst werd altijd maar langer en langer. Daarom werken we al enkele jaren anders; we beperken onze instroom. We laten maar nieuwe cliënten toe in de mate dat we hen binnen een aanvaardbare termijn ook daadwerkelijk begeleiding kunnen bieden. Maar er zijn nog altijd een aantal cliënten die zich nog voor juli 2013 in Het Raster hebben aangemeld. Eind 2016 zijn er dat voor Antwerpen nog 172 en voor Vlaams-Brabant nog slechts 6. Het einde van onze 'historische' wachtlijst is dus eindelijk in zicht. Daarna zullen we heel onze opnamecapaciteit kunnen aanwenden voor nieuwe cliënten. Pas wanneer we geen instroombeperkingen meer moeten opleggen, zullen we opnieuw langdurige thuisbegeleiding ('Balans') aanbieden.

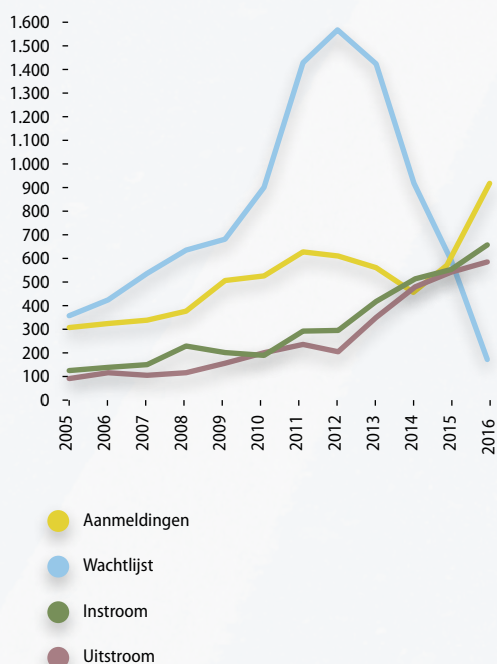
Doorverwijzers

Zowat 22 % van de verwijzingen gebeurt door gespecialiseerde artsen, die meestal werkzaam zijn in universitaire of algemene ziekenhuizen en vaak deel uitmaken van een multidisciplinair team. Veelal gaat het om kinderpsychiaters, maar ook kinderartsen en neurologen verwijzen af en toe door naar Het Raster. Ook de Centra Ontwikkelingsstoornissen van Antwerpen, Leuven en Jette blijven belangrijke verwijzers. Samen zijn ze goed voor ongeveer 16 % van onze aanmeldingen. Indigo, een privaat multidisciplinair team in de provincie Antwerpen, is goed voor 3 % van de doorverwijzingen. 2 % van de verwijzingen komt van zelfstandige psychologen. In 19 % van de gevallen zijn het cliënten die op eigen initiatief (her)aankomen. Daarnaast zijn er ook ouders die reeds een kind in begeleiding gehad hebben bij Het Raster en die zich later voor een tweede kind aanmelden. In 9 % van de gevallen wordt verwezen door multidisciplinaire diensten zoals CLB's, revalidatiecentra en diensten Geestelijke Gezondheidszorg. 2 % van de cliënten wordt naar ons verwezen door een andere thuisbegeleidingsdienst. Alle andere doorverwijzers samen zijn goed voor 27 % van de aanmeldingen.

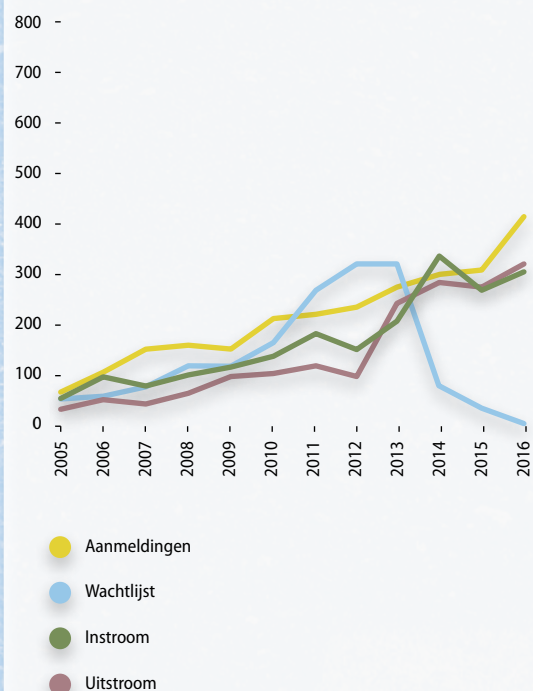
Functies en zorgpakketten

Meer dan 95 % van alle prestaties die Het Raster levert, vallen binnen de Rechtstreeks Toegankelijke Hulpverlening (RTH). Cliënten met een relatief beperkte hulpvraag kunnen hier gebruik van maken zonder dat ze een erkenning bij de

Grafiek 3: in- en uitstroom en wachtlijst
Het Raster Antwerpen

Grafiek 4: in- en uitstroom en wachtlijst
Het Raster Vlaams-Brabant

overheid moeten aanvragen. Binnen RTH wordt onderscheid gemaakt tussen de functies ambulante en mobiele begeleiding, groepsbegeleiding, ambulante en mobiele outreach, (dag)opvang en (nacht)verblijf. Tot op heden biedt Het Raster geen opvang of verblijf aan. We denken er wel aan om in de toekomst ook binnen deze RTH-functies een aanbod uit te werken. Onder 'outreach' wordt de overdracht van handi-capspecifieke expertise naar andere personen of organisaties begrepen. Met 'mobiel' wordt bedoeld dat de hulpverlener zich verplaatst. 'Ambulant' betekent dat de prestatie op de dienst wordt geleverd.

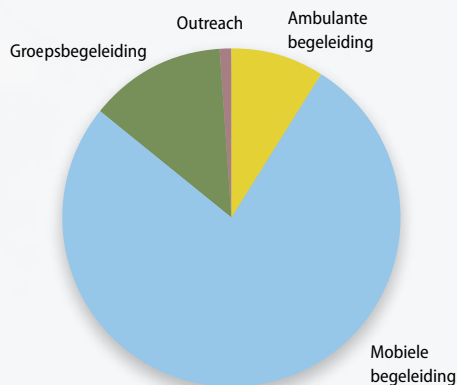
In de beginjaren bestond thuisbegeleiding uitsluitend uit individuele begeleiding aan huis, mobiele begeleiding dus. Op dit ogenblik blijft deze vorm van ondersteuning met ruim 76 % nog steeds veruit de belangrijkste activiteit van Het Raster. De zorgpakketten 'Focus', 'Balans' en 'Tandem' maken hier het leeuwendeel van uit. Bij Focus wordt een half jaar tot een jaar begeleiding geboden, maximaal 36 begeleidingen. Het zorgpakket Balans loopt over maximaal 2 jaar en is begrensd op hoogstens 72 begeleidingen. Bij Tandem gaat de begeleider met de cliënt aan de slag om een aantal (sociale) vaardigheden aan te leren. Tandem loopt in principe hoogstens 1 jaar en ook hier geldt het maximum van 36 begeleidingen per jaar.

In de loop der jaren nam ook het aantal individuele begeleidingsgesprekken op de dienst toe. De functie 'ambulante begeleiding' staat ondertussen voor bijna 9 % van onze erkenning. Dit heeft in belangrijke mate te maken met het succes van ons zorgpakket 'Wegwijs', een kortdurende module voor onthaal, advies en oriëntering.

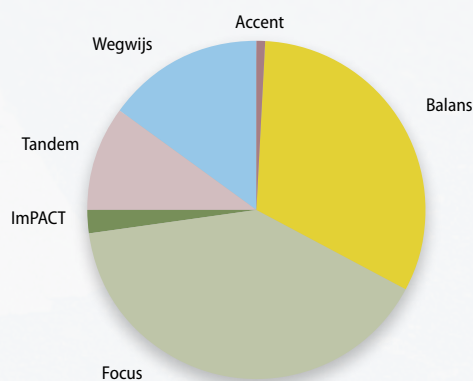
In de loop der jaren werden de verschillende vormen van groepsbegeleiding in Het Raster steeds populairder. Ondertussen vormt deze werkvorm zowat 14 % van onze capaciteit. Waar het oorspronkelijk voor ouders een antwoord was op de lange wachtlijsten, bleek groepsbegeleiding een waardevol aanbod dat ook op zichzelf kan staan. Naast de groepsbegeleiding voor ouders werden verschillende andere vormen uitgewerkt. Gaandeweg konden we voor uiteenlopende doelgroepen een aanbod uitbouwen dat de sterke kanten van een groep optimaal benut: informatie en ervaringen delen, samen leren, samen oefenen en elkaar steunen. Er volgde een aanbod voor jonge broers en zussen (brussen) van een kind met autisme, voor puberbrussen en voor adolescenten met autisme. Deze vormen van groepsbegeleiding bleken na een periode van uitproberen stuk voor stuk waardevol te zijn. Ze kunnen voluit rekenen op het enthousiasme en de tevredenheid van de deelnemers en hun gezinnen. In 2017 plannen we trouwens een verdere uitbouw van de groepsbegeleiding. Daarover lees je meer in het onderdeel '2017 en de verdere toekomst'. Omdat in 2016 groepsbegeleiding onder het wettelijk kader ondermaats werd gesubsidieerd, werden bepaalde vormen van dit aanbod gerealiseerd buiten het subsidiaire kader.

In 2016 presteerde Het Raster 254 mobiele en 133 ambulante sessies outreach, niet weinig maar samen toch maar goed

Grafiek 5: functies

Grafiek 6: zorgpakketten

voor iets meer dan één procent van onze capaciteit. 50 van die sessies gebeurden trouwens buiten het subsidair kader omdat we onze erkende capaciteit uitsluitend voor outreach aanwenden als er een direct effect te verwachten is op de participatiekansen van mensen met autisme; concreet betekent dit voor ons dat er interactief en in kleine groep wordt gewerkt. Anders beschouwen we het eerder als praktijkgerichte vorming. Met deze functie gaan we zeer zuinig om omdat elke gesubsidieerde outreachprestatie ten koste gaat van een begeleiding.

Het Raster presteert ook elk jaar een aantal begeleidingen waarvoor het wettelijk kader geen subsidie voorziet. Toch doen we dit omdat we willen tegemoet komen aan onbeantwoorde zorgvragen van onze cliënten. Dit zijn vooral activiteiten in de ondersteuning van de vrije tijd ('Auti-Maatje'), eenmalige informatie- en adviesgesprekken voor mensen die meer willen weten over autisme, psychotherapie en de reeds eerder genoemde outreach en groepsbegeleiding buiten subsidie.

Accenten in de begeleiding

De belangrijkste activiteit van Het Raster bestaat uit het bieden van begeleiding aan gezinnen en personen met autisme. Afhankelijk van de vraag en de beschikbare capaciteit vindt de begeleiding bij de cliënt of op de dienst plaats. Ook al gebeurt het merendeel van de begeleidingen nog steeds thuis, stelselmatig neemt het aandeel activiteiten op de dienst toe. Dit heeft te maken met de vele verkenningsgesprekken van nieuwe aanmelders, het groeiend aandeel informatiegesprekken van de Autitheek en de toenemende populariteit van het zorgpakket Wegwijs (3 gesprekken van 2 uur). Door deze korte tot ultrakorte interventies bereikt Het Raster zoveel mogelijk cliënten met autisme en hun context, vaak omdat een langdurig mobiel aanbod niet beschikbaar is. Desondanks blijkt een onmiddellijk beschikbaar maar beperkt hulpaanbod voor veel cliënten een grote steun. Soms ook wordt van dit zorgpakket gebruik gemaakt door mensen die vroeger al begeleiding kregen en kort opnieuw beroep willen doen op onze expertise.

Door allerlei beperkingen in de duur en de herhaalbaarheid van het hulpaanbod slaagt Het Raster er in 2016 in om een beter evenwicht te vinden tussen vraag en capaciteit. Regio na regio realiseert op deze manier een wachttijd die beperkt

is tot een half jaar of minder. Waar deze wachttijd dreigt te worden overschreden, registreren de instroomcoördinatoren de vragen van cliënten nog wel, maar er wordt geen chronologische wachttijd meer aangelegd. Vanaf 1 januari is een digitaal selectiesysteem in het leven geroepen dat bepaalt welke aanmeldingen in het volgende kwartaal kunnen worden opgenomen. De cliënten waarvan de hulpvraag niet kan worden behandeld brengen we op de hoogte via een e-mail met de vraag of zij inmiddels elders hulp hebben gevonden of dat zij voor het volgende kwartaal een hulpvraag hebben. Degene die niet aan de beurt zijn gekomen, kunnen een beroep doen op Het Raster voor een verwijzing naar elders of hun hulpvraag voor de selectieronde van het volgende kwartaal registreren. Door een wegingssysteem neemt de kans om bij een volgend kwartaal in aanmerking te komen stelselmatig toe.

Het Raster richt zich exclusief tot personen met autisme. Deze keuze biedt de mogelijkheid tot een verregaande specialisatie. Zo start in 2016 psychotherapie voor personen met autisme en hun context als nieuw aanbod buiten het gesubsidieerde circuit. Het Raster komt daarmee in verschillende regio's tegemoet aan een leemte in het therapeutisch aanbod voor de doelgroep personen met autisme.

Aan de hand van gerichte observaties en gesprekken zoeken we naar een aangepaste omgang binnen het gezin.

Binnen het gesubsidieerde aanbod bouwen we in 2016 vooral ImPACT als relatief nieuwe en gespecialiseerde vorm van dienstverlening verder uit. ImPACT maakt ouders sterker in het ontwikkelingsstimulerend omgaan met hun jonge kind met autisme. In samenwerking met UGent treffen we in 2016 de nodige voorbereidingen om een studie uit te voeren naar de effecten van deze training voor ouder en kind.

In alle vormen van begeleiding bieden we ouders, personen met autisme en het netwerk praktisch inzicht in autisme. Hierdoor komt een veranderingsproces op gang waarvan het de bedoeling is dat het stapsgewijs leidt tot een betere afstemming tussen de persoon met autisme en zijn omgeving.

De frequentie van begeleiding wordt steeds aangepast aan de noden van het gezin of de volwassen cliënt. De begeleider komt gemiddeld om de drie weken langs, soms frequenter of juist minder vaak, steeds in functie van de noden. Er is geen standaardprogramma omdat elke begeleiding op maat van de cliënt is.

We bieden zowel begeleiding aan gezinnen met een kind met autisme als aan volwassenen met autisme. Deze begeleidingstrajecten kennen eigen accenten. In de begeleiding van gezinnen willen we ouders inzichten en vaardigheden bijbrengen zodat ze op termijn de opvoedingsproblemen zelfstandig kunnen aanpakken. Aan de hand van gerichte observaties en gesprekken zoeken we naar een aangepaste omgang binnen het gezin. De eigen ervaringsdeskundigheid van de ouders en de mogelijkheden van het kind vormen hierbij steeds het uitgangspunt. De begeleiding is gericht op de totale ontwikkeling van het kind en zijn gezin. In de mate van het mogelijke wordt samengewerkt met de school en andere opvoedingsmilieus. De begeleider besteedt eveneens aandacht aan de opbouw van een sociaal netwerk waar ouders ook na de begeleiding op kunnen terugvallen.

De begeleiding van volwassenen is gericht op het beter begrijpen van de eigen mogelijkheden en beperkingen. Het ontwikkelen van de eigen kwaliteiten om een zo goed mogelijke kwaliteit van leven te bereiken staat voorop. De hindernissen

op deze weg naar zelfontplooiing binnen de eigen mogelijkheden zijn echter legio. Een groot deel van de volwassen cliënten heeft last van bijkomende problemen zoals ADHD, depressie en angsten. Daarnaast ervaren volwassen cliënten bij het zoeken naar hulp niet altijd het begrip en de ondersteuning die ze nodig hebben. De volwassenenbegeleiders van Het Raster helpen de cliënt in het ontwikkelen van een steunend professioneel en informeel netwerk. Ondanks hun grote kwetsbaarheid slaagt het merendeel van de volwassen cliënten er zo in om een bevredigend leven uit te bouwen.

Zoals ook elders in het jaarverslag valt te lezen, is 2016 een belangrijk jaar voor de sector. In het kader van de overgang naar de persoonsvolgende financiering vindt er met ingang van 2016 een verruiming van het rechtstreeks toegankelijk aanbod plaats. In plaats van 48 sessies thuisbegeleiding in de eerste twee jaar van een hulpverleningstraject is het nu mogelijk om gezinnen en volwassen cliënten 36 sessies per jaar te bieden. Een hele verbetering dus, waardoor het mogelijk wordt om vrijwel alle gezinnen en volwassenen onder de rechtstreeks toegankelijke hulp te begeleiden. De afhankelijkheid van overbelaste Multidisciplinaire Teams (MDT's) en de omslachtige procedure bij de Intersectorale Toegangspoort (ITP) zijn hiermee verleden tijd. Dit betekent een hele opluchting voor de begeleiders. Zij kunnen hierdoor opnieuw alle aandacht geven aan de ondersteuning van de cliënten. Tijdovende administratieve procedures in gang zetten is hiermee verleden tijd.

Voor volwassen cliënten die op de Centrale Registratie van Zorgvragen (CRZ) staan geregistreerd met hun zorgvragen is 2016 een bewogen jaar. In het kader van de overgang naar de persoonsvolgende financiering zien zij zich geconfronteerd met allerhande administratieve procedures, die voor hen en soms ook voor onze Contactpersonen Zorgregie niet zo goed te begrijpen zijn. Met niet aflatende ijver en inzet hebben de twee Contactpersonen Zorgregie van Het Raster hun weg gezocht en vele tientallen cliënten verder geholpen. Het Raster bereidt zich voor om in 2017 cliënten met een eigen persoonsvolgend budget van dienst te kunnen zijn.

Projecten in de kijker

Impact

De diagnose autisme kan steeds vroeger worden gesteld. Gelukkig ook maar want jonge kinderen met autisme zijn bij uitstek gevoelig voor interventie. Meer nog, onderzoek toont aan dat de primaire problemen op vlak van sociale communicatie met de gepaste ondersteuning nog beduidend kunnen verbeteren. Daarom geven wij absolute prioriteit aan het begeleiden van jonge kindjes met autisme en aan het trainen van hun ouders. Belangrijke interventiedoelen zijn hierbij het stimuleren van de communicatie in het algemeen en specifiek ook het bevorderen van imitatie, gedeelde aandacht en spelvaardigheden. Dit zijn doelstellingen waar het ImPACTprogramma (Improving Parents As Communication Teachers) een bijdrage toe kan leveren.

We bieden in Het Raster dit programma sinds twee jaar aan in onze verschillende afdelingen. De positieve reacties van ouders en de gunstige effecten die we zien bij de kinderen met autisme zijn voor ons een bevestiging van de kracht van dit programma.

In het kader van een wetenschappelijk onderzoek naar de effecten van ImPACT worden onze begeleiders in de loop van 2016 nog intensiever opgeleid in de methodiek door medewerkers van de Universiteit Gent. Er wordt onderzocht welke effecten het volgen van ImPACT heeft op de ontwikkeling van kinderen en op de vaardigheden en de beleving van ouders. We nemen vanuit Het Raster deel aan dit onderzoek, omdat het ons belangrijke informatie kan bieden over de precieze meerwaarde van dit programma.

We hopen zo een aangename plek te creëren waarbij ouders elkaar tips geven, erkenning vinden bij elkaar en hun netwerk kunnen uitbreiden.

Rasterpraatcafe

Ouders van een kind of jongere met autisme geven regelmatig aan dat ze nood hebben aan lotgenoten-contact. Ze ervaren in hun omgeving niet altijd begrip voor hun situatie, willen graag ervaringen uitwisselen met andere ouders of gewoon eens hun verhaal vertellen.

Vanuit deze nood ontstond het idee om het Rasterpraatcafé te organiseren. Dit zijn avonden waarbij het geven van informatie en onderlinge uitwisseling elkaar afwisselen in een gezellige sfeer met een hapje en een drankje. Het Rasterpraatcafé wordt geleid door twee begeleiders die met beide voeten in het werkveld staan. Zij geven informatie rond het centrale thema, op basis van de laatste ontwikkelingen. De inbreng van de ouders staat echter centraal en wordt gestimuleerd door het aanbieden van stellingen waarrond gepraat kan worden. We hopen zo een aangename plek te creëren waarbij ouders elkaar tips geven, erkenning vinden bij elkaar en hun netwerk kunnen uitbreiden.

Ondertussen ging het Rasterpraatcafé sinds november 2015 al 7 keer door in onze vestiging in Vilvoorde en eenmaal tijdens de autismeweek in onze vestiging in Antwerpen. Als proefproject startten we met een avond voor ouders van normaalbegaafde kinderen onder de 12 jaar. De groep werd zo homogeen mogelijk gehouden, om de herkenning bij elkaar te vergroten. De reacties waren heel positief en er was vraag naar meer. In het najaar van 2016 werd het aanbod uitgebreid naar ouders van normaalbegaafde jongeren tot 18 jaar. Ook dit werd als positief ervaren.

De volgende thema's kwamen reeds aan bod tijdens het Rasterpraatcafé: inleefmoment, omgaan met de diagnose, zelfzorg als ouder, broers en zussen, vrije tijd en moderne technologie. Thema's voor een volgende reeks worden gekozen aan de hand van suggesties van de aanwezige ouders.

Ook in 2017 hopen we deze avonden verder te kunnen organiseren en eventueel uit te breiden naar onze andere vestigingen. Alle ouders van een kind met autisme zijn van harte welkom op het Rasterpraatcafé, ook wanneer ze niet in begeleiding zijn bij Het Raster.

'Ik denk totaal anders over het autisme van mijn kleinkind, maar sinds mijn deelname aan de grootouderwerking kan ik hier eindelijk met mijn dochter over praten'.

Grootouderwerking

Thuisbegeleiding is meer dan alleen maar begeleiding aan huis. Wij richten ons ook tot de ruimere context van het kind. Grootouders zijn hierin vaak belangrijke sleutelfiguren. Hun betrokkenheid is dan ook groot en ze trachten hun kind en kleinkind te ondersteunen waar mogelijk. Dit is echter niet altijd evident wanneer hun kleinkind autisme heeft.

Vanuit onze ervaring als thuisbegeleidingsdienst merkten wij dat grootouders nog steeds weinig aandacht krijgen voor de zorg die ze opnemen voor hun kleinkind en de vragen die hiermee gepaard gaan.

De grootouderwerking van Het Raster tracht hier dan ook een antwoord op te bieden door grootouders uit te nodigen om over hun kleinkind in gesprek te gaan. Tijdens drie bijeen-

komsten, onder begeleiding van twee ervaren begeleiders, komen tal van basisthema's aan bod: informatie autisme, verwerking van de diagnose, helpen zorgen voor je kleinkind, ... Doelstellingen zijn:

- Grootouders een plaats geven om hun verhaal te delen en lotgenoten te ontmoeten.
- Informatie geven en voeling doen krijgen met het autisme van hun kleinkind.
- Verduidelijking bieden over hun positie als grootouders en activering binnen het gezin.

Aangezien de grootouderwerking in 2016 met groot enthousiasme onthaald werd en de grootouders zelf vragende partij zijn naar een vervolgaanbod, zal Het Raster hen vanaf 2017 de mogelijkheid bieden om elkaar opnieuw te ontmoeten via een Rasterpraatcafé.

De Stip

In de huidige maatschappelijke context wordt er veel verwacht van jongeren op de rand van juridische volwassenheid. De toenemende snelheid en de tendens dat jongeren de regie van hun eigen leven in handen moeten nemen, zorgen voor hoge verwachtingen. De skills om je leven te managen moeten toenemen. Dat betekent dat er van jongeren tussen 18 en 25 jaar, op cruciale transitie momenten in hun leven, bv. thuis wonen/alleen wonen, onderwijs/werk/daginvulling, vrije tijd & ontmoeting, overgang minderjarigheid naar meerderjarigheid, steeds meer zelfstandigheid en zelfredzaamheid wordt verwacht.

Dat is geen evidentie. Voor niemand. Voor de doelgroep jongvolwassenen met autisme en (rand)normale begaafdheid dus zeker ook niet. Voor hen werd in 2014 in de Noorderkempen De Stip opgericht. De Stip is een intersectoraal dienstverleningsproject, dat bruggen wil slaan tussen diensten & organisaties van verschillende beleidsdomeinen, met als doel de noden van deze jongeren in kaart te brengen en te ondervangen.

De voorbije 2 jaar is De Stip aan de slag gegaan met de jongeren zelf en hun netwerk. Wat is de specifieke nood in deze levensfase van de jongere en hoe kan daar adequaat en op

maat op ingespeeld worden? Daar bovenop is De Stip een pleitbezorger om ontschottend te werk te gaan en voor de doelgroep jongeren met autisme intersectorale werkwijzen op te zetten: een bundeling van krachten, kruisbestuiving van reeds bestaande expertise en integratie van een anti-vriendelijke visie in verschillende werkingen en departementen, o.a. welzijn, onderwijs & werk, geestelijke gezondheidszorg, justitie ...

Dat sluit volledig aan bij de visie en de werking van Het Raster. In 2016 beslisten we dan ook de krachten te bundelen. Het Raster maakte de voorbije jaren al deel uit van de stuurgroep van De Stip, maar vanaf 2017 wordt de samenwerking nog concreter. Enerzijds zullen de begeleidingen van de jongeren vanaf dan onder de RTH van Het Raster georganiseerd worden. Anderzijds onderzoeken we verder, samen met andere partners, hoe de participatie van mensen met autisme in de maatschappij kan vergroot worden, in het bijzonder tijdens het scharniermoment jeugd- naar volwassenenhulp en tijdens het transitie moment onderwijs-werk-dagbesteding-wonen.

De Stip is een intersectoraal dienstverleningsproject, dat bruggen wil slaan tussen diensten & organisaties van verschillende beleidsdomeinen, met als doel de noden van deze jongeren in kaart te brengen en te ondervangen.

Ook dit is autisme

Niemand kan beter uitleggen hoe je autisme ervaart, dan een persoon met autisme zelf. Met dit idee werd dit jaar de belevingsfilm 'Ook dit is autisme' gemaakt waarin vier volwassenen met autisme aan het woord zijn. Ieder van hen belicht één aspect van de moeilijkheden waarmee mensen met autisme dagelijks te maken hebben: overprikkeling, communicatie, sociale omgang en flexibel denken en handelen.

Door het tonen van deze film aan een zo groot mogelijk publiek willen we een beter inzicht geven in de beperkingen die autisme met zich meebrengt. Zo hopen we het begrip en de inclusie van mensen met autisme te versterken.

In 2016 worden verschillende filmvoorstellingen georganiseerd die druk worden bezocht en de film wordt vertoond tijdens diverse vormingsmomenten. De reacties hierop zijn zeer positief. Het kijken naar autisme vanuit de beleving van iemand met autisme raakt heel veel mensen persoonlijk. Door de film zeer goedkoop aan te bieden, willen we zoveel mogelijk mensen bereiken.

Op stap met een vrijwilliger

Veel personen met autisme en hun gezin ervaren moeilijkheden bij het invullen van hun vrije tijd. Vandaar dat Het Raster kinderen, jongeren en volwassenen met autisme hier ondersteuning bij biedt. Auti-Maatje is ondertussen uitgegroeid tot een zelfstandig en volwaardig werkingsaspect van onze dienstverlening.

We vinden kwaliteit belangrijk. Daarom hechten we veel belang aan het rekruteren en het vormen van onze vrijwilligers. Elk jaar kunnen we rekenen op een instroom van hogeschool- en universiteitsstudenten uit de richtingen orthopedagogie, psychologie en sociaal agogisch werk, maar ook andere vrijwilligers zijn welkom. We denken dan aan jong-gepensioneerden, deeltijds werkenden of iedereen die wat tijd over heeft en zich ten dienste wil stellen van mensen met autisme. Vrijwilligers die nog maar weinig weten over autisme krijgen eerst een bijscholing.

Auti-Maatje en zijn vrijwilligers werken vooral rond de interesses van de persoon met autisme. De voornaamste drijfveer van Auti-Maatje en zijn vrijwilligers is om kinderen, jongeren en volwassenen met autisme een fijne tijd te bezorgen. Dit neemt niet weg dat door het contact met onze vrijwilligers, de deelnemers nieuwe activiteiten leren kennen en waarderen. Een verhaal dat ons altijd is bijgebleven is dat van een jongen die enkel en alleen wilde gaan zwemmen met zijn

Auti-Maatje. Hij en zijn vrijwilligster gingen om de veertien dagen zwemmen in hetzelfde zwembad tot op de dag dat het zwembad gesloten bleek wegens renovatiewerken. Wat nu gedaan? Onze vrijwilligster stelde voor om eens te gaan schaatsen. Ook al had de jongen nog nooit op een ijspiste gestaan, hij wilde het weleens proberen. Zo gezegd, zo gedaan... Het werd een fantastische dag en een nieuwe activiteit was geboren!

Vrijwilligers van Auti-Maatje begeleiden ook de maandelijkse schaakavonden. Alle personen met autisme tussen de 9 en 99 jaar zijn dan van harte welkom, zowel beginners als gevorderden. Schaakervaring is niet vereist omdat we kunnen rekenen op de aanwezigheid van een ervaren schaakleraar.

FuntASStisch!

De tijd dat Het Raster enkel bekend stond als thuisbegeleidingsdienst, ligt al even achter ons. We trachten zoveel mogelijk een antwoord te bieden op de vragen van onze cliënten en tekorten op te vullen in het netwerk van de hulpverlening. Op deze manier kwamen onze verschillende groepsbegeleidingen en de Autitheek tot stand.

Enkele jaren geleden lieten de jongeren van de cursus rond zelfbeeld horen dat ze ook na afloop contact wilden blijven houden met elkaar. Samen met de begeleiders droomden ze ervan om 'coole' activiteiten te koppelen aan het verder ontwikkelen van hun vaardigheden. Een groepje enthousiaste begeleiders ging hiermee aan de slag en zo zag 'rASStich' het daglicht. rASStich staat inmiddels voor een boeiend vrijetijdsaanbod op maat van jongeren van 14 jaar en ouder. Dit aanbod gaat van gamen en lasershieten tot rustigere activiteiten als schaken en koken. Het doel hierbij is om al doende nieuwe vaardigheden te leren en andere jongeren met autisme te ontmoeten.

Na een positieve evaluatie van de voorbije jaren kwam de vraag om dit aanbod uit te breiden naar andere leeftijdsgroepen en naar alle afdelingen van Het Raster. We voorzien nu een ruim educatief vrijetijdsaanbod voor personen met autisme van de lagere schoolleeftijd tot de jongvolwassenheid. Twee begeleiders leiden deze activiteiten in goede banen. Van de coole naam rASStich en het hippe logo, die de pioniers van dit aanbod samen met de jongeren bedachten, nemen we afscheid maar we vonden een waardige opvolger met een naam en een logo dat past bij alle leeftijden:

Psychotherapie autisme

Het Raster biedt vanaf 2016 ook psychotherapie aan voor personen met autisme en hun omgeving. Psychotherapie in Het Raster is een persoonlijke begeleiding voor kinderen of volwassenen met autisme en bijkomende psychische klachten of problemen. Het is ook voor mensen die vastgelopen zijn in hun relatie, hun werk of hun leven.

Mensen met autisme en hun gezin kunnen in Het Raster terecht bij opgeleide therapeuten die zowel gespecialiseerd zijn in een bepaalde therapeutische richting als in autisme. We werken vanuit verschillende therapeutische richtingen: gedragstherapie voor kinderen, jongeren en volwassenen, systeemtherapie, contextuele therapie en partnertherapie.

Werking van de dienst

Vorming, training en opleiding

In een steeds veranderende context is vorming, training en opleiding van cruciaal belang. In 2016 wordt er in Het Raster dan ook sterk ingezet op dit thema. Zowel op teamniveau als teamoverschrijdend worden er heel wat vormingsmomenten voorzien met zowel interne als externe sprekers.

Op teamniveau nemen alle begeleiders wekelijks deel aan intervisie. Daarnaast worden er per team themavergaderingen georganiseerd waarin bepaalde onderwerpen verder uitgediept worden. De keuze van de thema's en de wijze van bespreking gebeurt in samenspraak met de begeleiders van het desbetreffende team. In 2016 komen onder andere volgende onderwerpen aan bod: geweldloos verzet, eetproblemen, autisme en medicatie, gamen, spelontwikkeling, seksualiteit, omgaan met angsten, psycho-educatie, DSM-5, sensorisch profiel ...

Naast de permanente vormingen in het eigen team hebben in 2016 alle begeleiders opnieuw de mogelijkheid om teamoverschrijdend interne vormingen te volgen. Op basis van een behoefteanalyse worden verschillende vormingen aangeboden. De thema's angst en autisme, Brain Blocks, rouwverwerking en opvoedingsondersteuning in de puberteit worden gegeven door eigen begeleiders. Voor de uitwerking van de tweedaagse workshops rond omgaan met impulscontrole-

verlies bij mensen met autisme en werken met Duplopoppen wordt een beroep gedaan op externe deskundigen.

Om optimaal tegemoet te kunnen komen aan de individuele interesse en de behoefte aan persoonlijke ontwikkeling volgt elke medewerker jaarlijks nog een aantal externe studiedagen. Dit kan gaan over korte opleidingen of een opleidingstraject van meerdere jaren. In 2016 volgen medewerkers onder meer deze langdurige opleidingen: 'Gezinsgericht werken', 'Leiden en Begeleiden' van Balans (Gent), de opleiding 'Contextuele hulpverlening' van Leren Over Leven (Antwerpen), 'Relatie- en gezinstherapie' (Rapunzel) ...

In 2016 werken we verder aan de versterking van de samenwerking met hogescholen en universiteiten. We verlenen onze medewerking aan verschillende onderzoeksprojecten. Eerder in dit jaarverslag spraken we al over het onderzoek rond IMPACT waarbij we samenwerken met de UGent. Daarnaast start in Het Raster Leuven in 2016 een studente van de KUL die gedurende een jaar stage zal lopen en die we zullen begeleiden bij een studie die ze zal uitvoeren naar de impact van thuisbegeleiding op de kwaliteit van leven.

Ook vanuit verschillende hogescholen krijgen we talrijke vragen voor de begeleiding en opleiding van studenten. In totaal begeleiden we in 2016 een tiental stagiairs.

Op basis van een behoefteanalyse worden verschillende vormingen aangeboden. De thema's angst en autisme, Brain Blocks, rouwverwerking en opvoedingsondersteuning in de puberteit worden gegeven door eigen begeleiders.

*Kwaliteitszorg blijft belangrijk voor Het Raster.
De start van een nieuwe kwaliteitscoördinator
brengt nieuwe ideeën en het proces van
zelfevaluatie krijgt meer en meer vorm.*

Strategische projecten

In 2015 wordt het strategisch plan voorgesteld met de thema's die voor Het Raster van wezenlijk belang zijn zoals 'de juiste zorg voor elke persoon met autisme', 'Het Raster als hedendaagse welzijnsorganisatie', 'een anti-inclusieve maatschappij' en 'deskundige en draagkrachtige medewerkers'. In 2016 worden op basis van de ideeën van alle medewerkers rond deze thema's verschillende projecten voorgesteld. Om tot een prioritering te komen worden er op basis van gedragenheid en een impact-inspanningsmatrix vier projecten geselecteerd waar we in 2016 mee van start gaan. Elk project heeft een projectcoördinator en wordt ondersteund door een inhoudelijke werkgroep.

1. Coaching

De job van begeleider is een intensief contactberoep. Het is van groot belang om gepast aandacht te hebben voor de gevoelens, de beleving en het welzijn van de begeleider. Binnen het project coaching wordt een beleid ontwikkeld rond draagkracht van de begeleider om psychosociale stress in de mate van het mogelijke te voorkomen en om er gepast op te reageren.

2. Pluskundigheid met aandacht voor duo-begeleiding

Onze begeleiders beschikken op heden al over heel wat kennis en expertise rond autisme en hulpverlening. In de loop der jaren werd echter het aanbod van Het Raster steeds verder verbreed en gedifferentieerd. We gingen werken in leeftijdsteams en steeds weer werden en worden nieuwe begeleidingsmethodieken geïntroduceerd. We zullen daarom een systeem uitwerken waarbij de specifieke deskundigheid van individuele begeleiders vlot kan gedeeld worden met de collega's die daar vraag naar hebben. Daarnaast wordt in het

kader van pluskundigheid en verhoging van de individuele draagkracht een werkbaar kader ontwikkeld voor duo-begeleiding buiten de opleidingsperiode.

3. Verder met ons vrijetijdsaanbod

Het Raster heeft al geruime tijd een werking inzake ondersteuning vrije tijd voor mensen met autisme, namelijk het individuele aanbod Anti-Maatje en een groepsgericht aanbod voor jongeren. Dit werkingsaspect wordt door onze medewerkers en onze gebruikers als zeer waardevol ervaren. We willen dit aanbod nog verder uitbreiden. Tijdens de zomervakantie van 2017 willen we meerdaagse dagkampen organiseren met een leeraspect. Dit op verschillende locaties in Antwerpen en Vlaams-Brabant en in samenwerking met gemeenten en speelpleinwerkingen.

4. Thematische documentatie- en outreachpakketten

Dit project bestaat uit drie deelprojecten. Er wordt een autismebelevingscircuit uitgewerkt, een publicatie over autisme in het jeugdwerk en een oplijsting van al het aanwezige filmmateriaal in Het Raster. Met de uitwerking hiervan willen we de outreach in Het Raster verder professionaliseren.

Kwaliteitszorg

Kwaliteitszorg blijft belangrijk voor Het Raster. De start van een nieuwe kwaliteitscoördinator brengt nieuwe ideeën en het proces van zelfevaluatie krijgt meer en meer vorm. Verschillende procedures en elementen worden door interne medewerkers en externe deskundigen grondig doorgelicht. Indien nodig nemen we maatregelen om deze aan te passen of bij te sturen. Daarnaast zijn we continu alert voor de impact van de evoluties in de sector op ons kwaliteitssysteem.

De Autismeweek is een uitgelezen gelegenheid om nog meer mensen te laten kennismaken met de Autitheek en de nieuwe initiatieven van Het Raster.

Wereldautismedag

Naar aanleiding van 'Wereld Autisme Dag' op 2 april hebben we de gewoonte aangenomen om een week lang verschillende activiteiten te organiseren in de Autitheek. Van 29 maart tot 2 april 2016 kwamen volgende initiatieven aan bod:

- 'Autisme en rouw', voordracht door Gerd Claes (De Kanteling)
- 'Wonen, zoveel meer dan een dak boven je hoofd', workshop door collega Stiene Van den Eynde
- Rasterpraatcafé rond het thema 'verwerking van de diagnose'
- 'klASSikaal', voorstelling van ons vormingspakket voor leerkrachten, scholen en CLB medewerkers door collega Leen Honings
- 'Deeltijds of niet naar school gaan' door Annemie Steeman
- 'Tijdelijk Onderwijs aan Huis', toelichting door Marc Huybrechts
- Vrijtijdsaanbod voor kinderen en jongeren met autisme door verschillende organisaties zoals Jonass, Jassper, KVG, Ludentia, Indigo, Akabe, Metgezel
- Grootouderwerking, voorstelling van ons nieuw groepsaanbod
- 'Autisme in andere culturen' door collega's Farida Reddahi en Marie-Christine Van Rooy
- Première van onze belevingsfilm 'Ook dit is autisme'

De Autismeweek is een uitgelezen gelegenheid om nog meer mensen te laten kennismaken met de Autitheek en de nieuwe initiatieven van Het Raster. We konden ook dit jaar alweer rekenen op een grote toeloop en veel belangstelling!

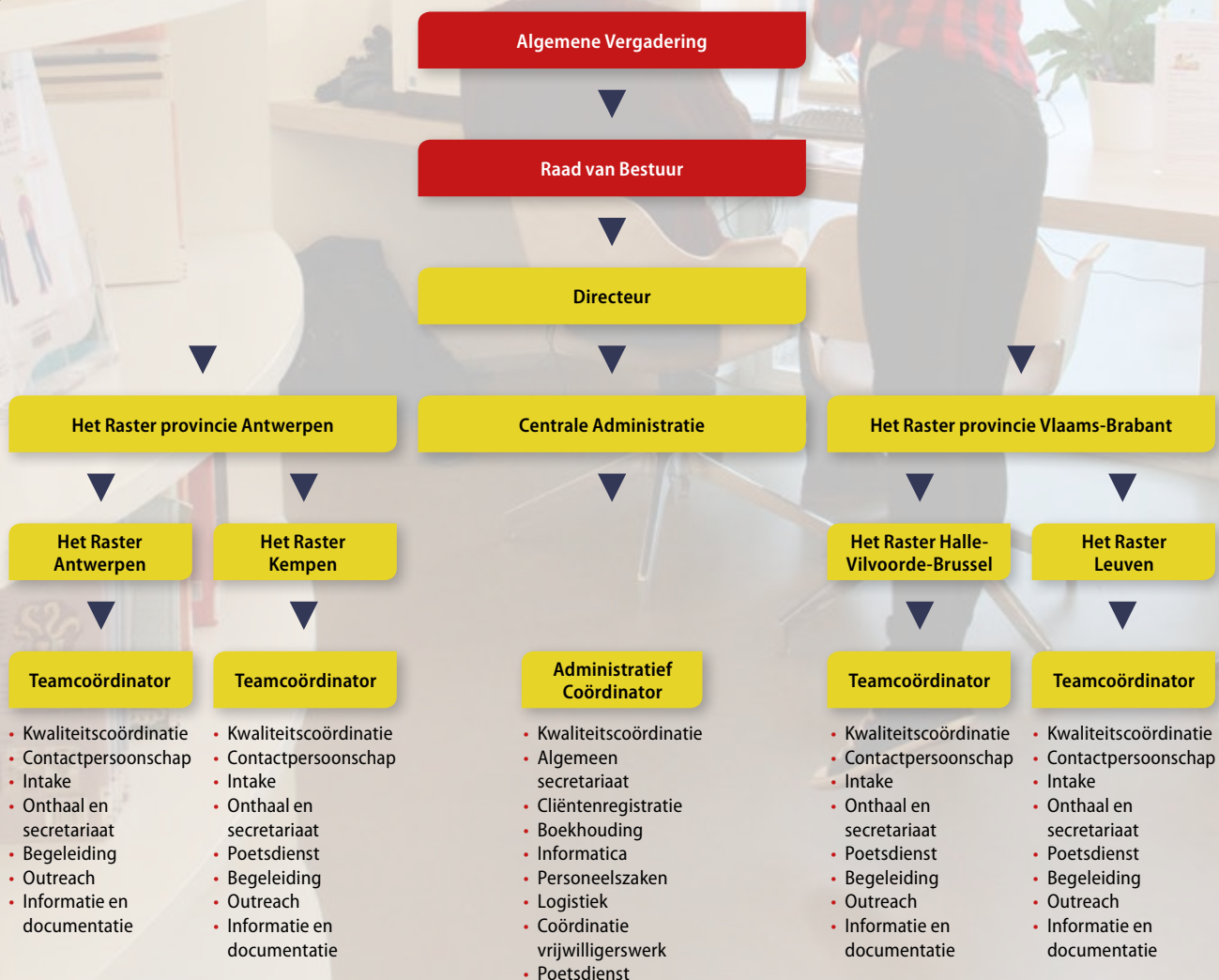

Personeel

Over 2016 erkent het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap Het Raster Antwerpen voor 14.134 begeleidingen en Het Raster Brabant voor 7.590 begeleidingen. Dit komt overeen met 5.051 personeelspunten en 65,52 voltijds equivalenten. Daarnaast subsidieert het Sociale Maribel-fonds 2,80 voltijds equivalenten. Eind 2016 stelt Het Raster 92 personeelsleden tewerk: 71 begeleiders, 3 teamcoördinatoren, 1 administratief coördinator, 11 administratieve medewerkers, 4 poetsvrouwen, 1 coördinator van de vrijwilligerswerking en 1 directeur.

De raad van bestuur van Het Raster is verantwoordelijk voor het uitzetten en het bewaken van de doelstellingen van de organisatie en voor het bepalen van de manier waarop de middelen worden ingezet.

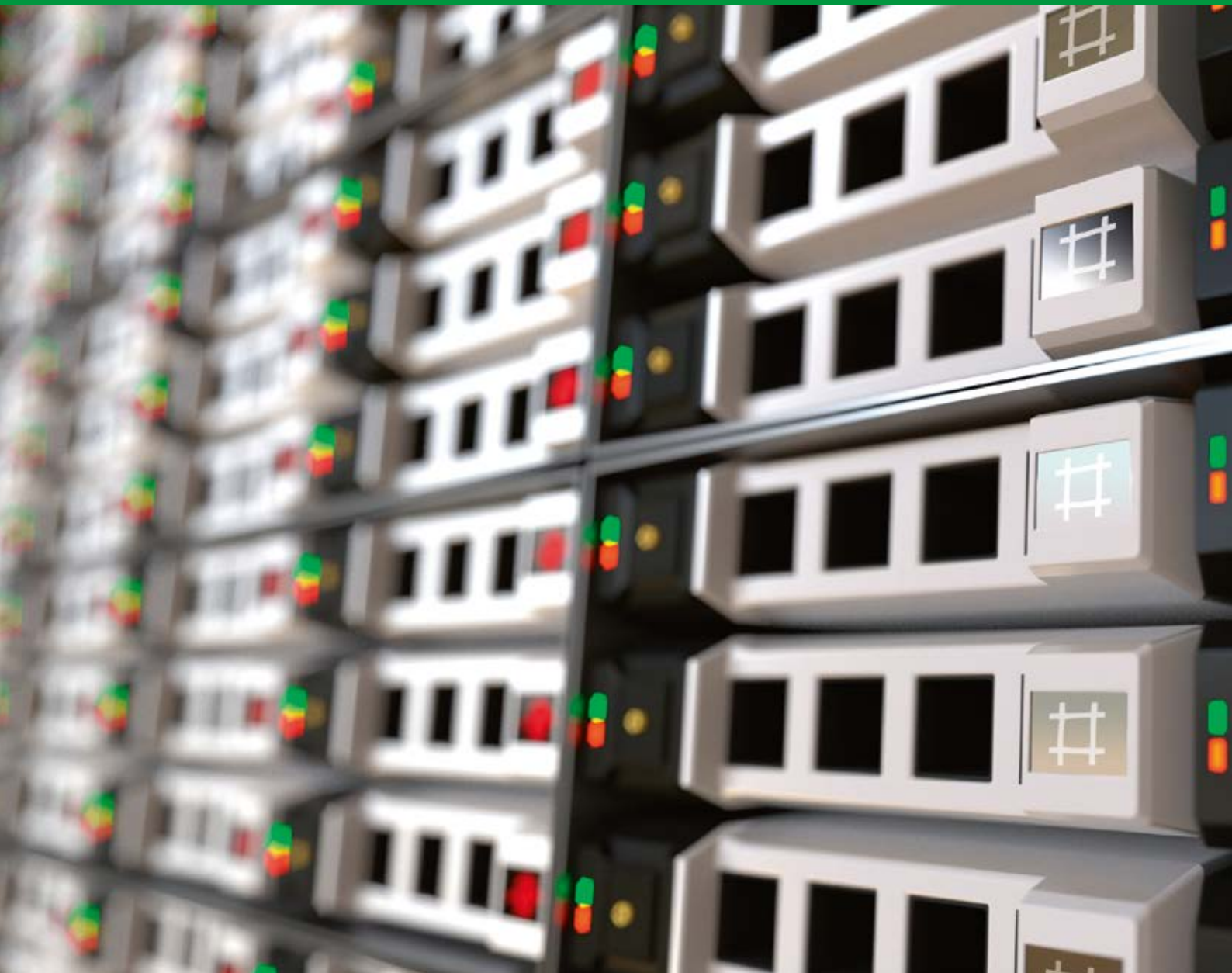
De algemene vergadering is bevoegd voor de wijziging van de statuten, de goedkeuring van de begroting, de balans en de resultatenrekening. Zij bevestigt eveneens de bestuurders in hun mandaat en functie.

We gingen van start met ons 'Raster Informatica Systeem', kortweg 'het RIS'.

Met het RIS zijn de gegevens onmiddellijk beschikbaar voor alle betrokken collega's waardoor het gebruikersgemak verhoogt.

In het auditverslag lezen we dat er binnen Het Raster al een goede basis bestaat aan maatregelen om de confidentialiteit, integriteit en beschikbaarheid van gegevens te verzekeren.

Raster-Informatica-Systeem

Op informaticagebied was 2016 niets minder dan een mijlpaal voor Het Raster. We gingen namelijk van start met ons 'Raster Informatica Systeem', kortweg 'het RIS'. Deze intern ontwikkelde applicatie is modulair opgebouwd rond cliëntgegevens, hun instroom in Het Raster, de verschillende begeleidingsmodules en gegevens rond de begeleidingen en facturatie.

Met het RIS worden al deze gegevens centraal beheerd in één allesomvattend systeem waar alle medewerkers mee werken. Gegevens uit vroegere databanken werden geïmporteerd in het RIS, gecontroleerd op juistheid en volledigheid, interne procedures en documenten werden aangepast én er werden interne opleidingen voor het personeel georganiseerd.

Voortaan registeren onthaalmedewerkers nieuwe cliënten in het RIS en wijzen de instroomcoördinatoren begeleidingsmodules en begeleidend personeel toe aan cliënten. Begeleiders registreren op hun beurt gegevens rond begeleidingen waarna deze worden gefactureerd aan de cliënt. Met het RIS zijn al deze gegevens onmiddellijk beschikbaar voor alle betrokken collega's waardoor het gebruikersgemak verhoogt. Verder kunnen begeleiders op een vrij eenvoudige manier duidelijke handelingsplannen opstellen, hebben zij de mogelijkheid om snel en overzichtelijk onkostennota's in te dienen enz. De collega's van de ondersteunende diensten kunnen tal van rapporten opvragen die hun dagelijks werk vergemakkelijken en dienen als beleidsinstrument voor de directie. Het gebruikersgemak van ons personeel is er sterk op vooruit gegaan.

De zorgvernieuwing in de sector bracht ook op informaticagebied een ware aardverschuiving met zich mee. Onze subsi-

diërende overheid werkt aan een Geïntegreerde Registratietool (GIR) waarin alle beheers- en beleidsgegevens dienen te worden geregistreerd. We verleenden onze volledige medewerking aan de ontwikkeling van deze tool en sloten het RIS hierop aan. Op deze manier zijn de door de overheid gewenste gegevens in hun applicatie onmiddellijk zichtbaar via onze eigen applicatie. Voor onze medewerkers verandert er bijgevolg niets en worden zij niet belast met extra werk.

Meer en meer wisselen wij over het internet informatie uit met andere diensten en met de overheid. Het is dan ook noodzakelijk om deze gegevensuitwisseling in overeenstemming te brengen met de privacywetgeving. Hiervoor stelden wij een externe consultant informatieveiligheid aan en werkten we een veiligheidsplan uit. In het auditverslag lezen we dat er binnen Het Raster al een goede basis bestaat aan maatregelen om de confidentialiteit, integriteit en beschikbaarheid van gegevens te verzekeren. Verder werden er afspraken gemaakt voor de domeinen waar nog ruimte voor verbetering is.

In 2016 trokken we als organisatie dus volop de kaart van de informatisering. Een noodzakelijke evolutie als we efficiënt en effectief willen blijven verder werken. In de toekomst zullen we nog nieuwe functionaliteiten aan het RIS toevoegen en blijvend aandacht besteden aan het verbeteren van het gebruikersgemak en het verminderen van de administratieve werklast van onze begeleiders, zodat zij zich volop kunnen focussen op hun taak: het ondersteunen van mensen met autisme!

We blijven aandacht besteden aan het verbeteren van het gebruikersgemak en het verminderen van de administratieve werklast van onze begeleiders, zodat zij zich volop kunnen focussen op hun taak: het ondersteunen van mensen met autisme!

Financiën

Het afgelopen jaar was een uitermate woelig jaar met zeer donkere wolken in de eerste jaarhelft die naar het uiteinde toe gelukkig wegtrokken. Zoals eerder aangehaald was de overheid aanvankelijk van plan de diensten thuisbegeleiding zonder meer in te schuiven in het systeem van de persoonsvolgende financiering. Dat zou voor Het Raster een jaarlijkse vermindering van personeelssubsidies met maar liefst € 250.000 ofwel ongeveer 6 % van ons personeel hebben betekend. Dit zou dramatische gevolgen hebben gehad. Na hevig protest van Het Raster en de andere thuisbegeleidingsdiensten werden uiteindelijk toch de nodige aanpassingen gedaan waardoor onze subsidiëring grotendeels behouden blijft in de nieuwe wetgeving.

Het Raster blijft een financieel gezonde organisatie, legt prima resultaten voor op gebied van kostenbeheersing en kan een beroep doen op niet-structurele inkomsten van tal van organisaties, bedrijven en particulieren die giften overmaken. Zij organiseerden ook in 2016 weer belangeloos tal van benefietacties en warme initiatieven rond fond-

senwerving. In het voorjaar van 2017 ontvangen zij hiervoor een fiscaal attest. Onze erkenning om fiscale attesten uit te reiken werd in 2016 door de bevoegde minister verlengd voor een periode van 6 jaar en dit na een doorlichting van onze boekhouding eerder in het jaar.

Dankzij deze giften en verantwoordelijk financieel beleid doorheen de jaren beschikt Het Raster over een degelijke liquiditeitspositie en zijn we perfect in staat om onze financiële verplichtingen zowel op korte als lange termijn na te komen.

In de toekomst zullen we ons behoeden voor financiële avonturen want onze subsidiërende overheid zal het niet nalaten om ons efficiëntiewinsten op te leggen en verdere besparingsoperaties op te dringen. Desalniettemin blijven wij positief en trachten wij zoals altijd onze reguliere werkings- en personeelsmiddelen ten volle te benutten om zoveel mogelijk cliënten zo goed mogelijk te helpen en investeren wij in zinvolle initiatieven die bijdragen tot een autismevriendelijke maatschappij.

2017

en de verdere toekomst

Op 1 januari 2017 worden we wakker in een volledig nieuw zorglandschap. Het wetgevend kader thuisbegeleiding zal afgeschaft zijn. Het grootste deel van onze werking zal zich afspelen binnen de Rechtstreeks Toegankelijke Hulp (RTH). Cliënten met autisme die relatief weinig professionele ondersteuning nodig hebben kunnen rechtstreeks bij Het Raster aankloppen. Ze kunnen dan in principe tot 36 begeleidingen per jaar krijgen en moeten hiervoor niet langer eerst een 'erkenning' aanvragen bij de één of de andere instantie. Als minderjarigen meer ondersteuning nodig hebben of wanneer ze gebruik maken van een Niet-Rechtstreeks Toegankelijk aanbod bij een andere VAPH-voorziening, dan kunnen ze in uitzonderlijke situaties toch in Het Raster terecht. Ze worden dan ingeschreven onder onze nieuwe erkenning als Multifunctioneel Centrum (MFC). Ook volwassenen die een hogere ondersteuningsnood hebben zullen met hun Persoonsvolgend Budget (PVB) bij ons terecht kunnen. Het Raster zal immers ook erkend zijn als Vergund Zorgaanbieder (VZA) in het kader van de Persoonsvolgende Financiering (PVF).

Uiteraard zal de invoering van de PVF een grote impact hebben op de zorg voor mensen met een handicap in Vlaanderen. Cliënten zullen hun ondersteuningsmiddelen zelf in de hand hebben. Ongetwijfeld zal dit leiden tot een vermarkting van de zorg. Nu al zien we allerlei privé-initiatieven ontstaan die zich richten op mensen met een PVB. Ook binnen de gehandicapensector zullen belangrijke verschuivingen ontstaan en zal er tussen diensten en voorzieningen meer concurrentie komen. Of dit de kwaliteit van de zorg ten goede zal komen valt nog maar af te wachten.

Naast een tendens tot vermarkting, zien we ook almaar meer tekenen van vervlakking van de zorg: zorg en ondersteuning lijken meer en meer los te komen staan van handicap en doelgroepen. Denk maar aan Integrale Jeugdhulp (IJH) waar de ondersteuning van zes sectoren wordt omschreven in uniforme ondersteuningsmodules. Of aan de RTH binnen het VAPH waar elke dienst elke doelgroep kan begeleiden. We begrij-

pen dat men op die manier de bestaande capaciteit zoveel mogelijk wil benutten, maar we moeten ook zorgen dat we in dat denken niet doorschieten; het begeleiden van bepaalde doelgroepen vraagt echt wel een heel specifieke expertise. Ook al heeft de term autisme de laatste jaren in Vlaanderen aan bekendheid gewonnen, toch blijft autisme een complexe, zeer ingrijpende en vaak misbegrepen pervasieve stoornis. Het Raster zal dus ook in een gewijzigd zorglandschap blijven inzetten op een gespecialiseerde, autisme-specifieke ondersteuning van mensen met autisme.

De andere Vlaamse thuisbegeleidingsdiensten autisme delen trouwens onze overtuiging van het belang van een doorgedreven specialisering in autisme. We werken al jaren zeer intensief en goed met elkaar samen om de mobiele en ambulante dienstverlening aan mensen met autisme en hun context te optimaliseren, om de autisme-specifieke hulpverlening in Vlaanderen te versterken en om de efficiëntie van de afzonderlijke diensten te verhogen. Tegen de achtergrond van de geschetste evoluties, willen we deze samenwerking in 2017 naar een hoger niveau tillen en er ook een juridisch karakter aan geven; we zullen de stichting 'Liga Autismes Vlaanderen' oprichten waarmee we als provinciale diensten een grotere Vlaamse zichtbaarheid en impact zullen hebben. Door over de provincies heen samen te werken willen we nog efficiënter worden en onze acties nog beter op elkaar afstemmen. De Liga Autismes Vlaanderen zal vanaf 2017 een groter perspectief en tal van nieuwe opportuniteiten met zich meebrengen. Het doel van onze nog op te richten stichting sluit trouwens zeer nauw aan bij het opzet van het Vlaams Actieplan Autismes van minister Vandeurzen dat in het voorjaar van 2017 wordt verwacht. Met dit plan wil minister Vandeurzen de participatiekansen van mensen met autisme verhogen en de kwaliteit van leven van mensen met autisme en hun omgeving verbeteren. Het Raster engageert zich om samen met de andere Vlaamse thuisbegeleidingsdiensten autisme een wezenlijke bijdrage te leveren aan dit Vlaams Actieplan Autismes. We hopen in dat kader op nieuwe mogelijkheden en kansen om onze ondersteuning van mensen met autisme verder te kunnen uitbouwen.

Op de Rasterdag van 25-10-2016 stonden we met zijn allen stil bij deze ingrijpende veranderingen in de welzijnssector, bij onze missie, ons strategisch meerjarenplan en de strategische projecten 2016. Nog maar eens bleek hoe dynamisch en enthousiast onze medewerkers wel zijn! De lopende projecten werden bekrachtigd en tal van nieuwe ideeën werden voor 2017 naar voren geschoven:

- De belevingsfilm 'Ook dit is autisme' over minder bekende aspecten van autisme bij normaal begaafde volwassenen met autisme, was een schot in de roos. Daarom leeft de idee om in 2017 een gelijkaardige film te maken voor kinderen.
- Onze medewerkers zijn ook vragende partij om volgend jaar ons aanbod groepsbegeleiding verder uit te werken: het vernieuwen van de oudercursus, het ontwikkelen van een groepsgericht aanbod sociale vaardigheden voor kinderen met autisme, en het uitwerken van een cursus voor partners.
- Zowel cliënten als begeleiders ervaren een grote nood aan meer kennis over al wat in onze maatschappij aanwezig is ter ondersteuning van mensen met autisme; op welke tegemoetkomingen van de overheid hebben zij recht, waar vinden zij de informatie die ze zoeken, wat met juridische kwesties? Ook hier zullen we in 2017 werk van maken.
- Een ander idee dat leeft is om iets te gaan doen met de ervaringsdeskundigheid van onze eigen begeleiders; een aantal van onze medewerkers hebben zelf een kind met autisme. De projectgroep 'De mamASS en de papASS' wil onderzoeken hoe deze persoonlijke expertise die een enorme meerwaarde kan zijn in de begeleiding kan worden ontsloten voor alle collega's.

*'De juiste zorg voor elke
persoon met autisme',
'Het Raster als hedendaagse
welzijnsorganisatie met een
performante werking',
'Een anti-inclusieve maatschappij'
en 'Deskundige en draagkrachtige
medewerkers'.*

Zo willen we verder

*bouwen aan onze missie:
'Een kwaliteitsvol leven in een
open samenleving voor elke
persoon met autisme en
zijn omgeving'.*

- In 2017 zullen we ook de werking van onze Autitheek in Antwerpen evalueren. We overwegen namelijk om in de nabije toekomst ook in Vlaams-Brabant een gelijkaardig informatie-, documentatie- en onthaalcentrum autisme te openen.

Al deze nieuwe projecten dragen bij aan de wezenlijke thema's die de basis vormen van ons strategisch beleidsplan: 'De juiste zorg voor elke persoon met autisme', 'Het Raster als hedendaagse welzijnsorganisatie met een performante werking', 'Een anti-inclusieve maatschappij' en 'Deskundige en draagkrachtige medewerkers'. Zo willen we verder bouwen aan onze missie: 'Een kwaliteitsvol leven in een open samenleving voor elke persoon met autisme en zijn omgeving'.

Tenslotte willen we iedereen danken die in 2016 opnieuw heeft bijgedragen aan de goede werking van Het Raster: onze medewerkers voor al hun inzet en goede werk, onze bestuurders om bekwaam en verantwoordelijk het beleid van onze organisatie uit te zetten, onze gebruikers voor hun positieve inbreng en vertrouwen, de overheid die onze werking mogelijk maakt en al onze sponsors groot en klein die met hun steun er mee voor zorgden dat we in 2016 opnieuw heel wat mooie initiatieven konden realiseren.

Het Raster vzw
Boomsesteenweg 510A
2020 Antwerpen
Tel 03 830 35 89
info@hetraster.be

www.hetraster.be